

NAMUOSE AR KITOJE GYVENAMOJOJE VIETOJE IZOLIUOTO ASMENS, ĮTARIAMO, KAD SERGA COVID-19 LIGA (KORONAVIRUSO INFEKCIJA), IR ASMENS, TURĖJUSIO SĄLYTĮ, ATMINTINĖ

Kas yra koronavirusas?

Koronavirusai — tai didelė grupė virusų, kurie gali sukelti įvairias kvėpavimo takų ligas. Dažniausiai koronavirusai sukelia lengvas ar net besimptomės infekcijas, tačiau gali sukelti ir sunkesnes ligas.

Kaip perduodama ši infekcija?

Žinoma, kad COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) gali būti perduodama žmogaus žmogui, dažniausiai artimo sąlyčio su sergančiuoju ar infekuotuoju koronavirusine infekcija metu (pvz., namų ar darbo aplinkoje, gydymo įstaigoje).

Taip pat virusas gali būti perduodamas per kvėpavimo takų sekreto lašelius, kai asmuo kosėja, čiaudį. Yra duomenų, jog virusas gali būti perduodamas ir oraliniu-fekaliniu keliu (pvz., per nešvarias rankas).

Kodėl reikalingas izoliavimas namuose ar kitoje gyvenamojoje vietoje?

Pagrindinis izoliavimo namuose ar kitoje gyvenamojoje vietoje tikslas – užkirsti kelią infekcijos plitimui ir naujų atvejų atsiradimui. Kol nėra efektyvių vakcinų ir vaistų, sergančių asmenų izoliavimas ir visuotinai taikomos higienos priemonės yra svarbiausi šios infekcijos kontrolės būdai. Nors žmonės dažniausiai būna užkrečiami, kai pasireiškia simptomai, įtariama, kad kai kurie žmonės gali perduoti virusą dar iki simptomų atsiradimo, todėl siekiant užkirsti kelią ligos plitimui, svarbus ir sąlytį su sergančiais COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) turėjusio asmens izoliavimas.

Jei Jūs esate įtariamas, kad sergate COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), kiek gali užtrukti Jūsų izoliavimas?

Jeigu Jums laboratoriniais tyrimais **bus patvirtinta COVID-19 liga** (koronaviruso infekcija), atsižvelgiant į Jūsų sveikatos būklę Jūs būsite hospitalizuotas ar izoliuotas namuose ir Jums bus suteikta visa reikalinga informacija. Jeigu Jūsų laboratorinis tyrimas bus neigiamas, jūs turite tęsti izoliavimą tol, kol nurodys Jūsų šeimos gydytojas.

Jei turėjote sąlytį, ar tai reiškia, kad esate užsikrėtęs?

Tai nereiškia, kad esate užsikrėtęs, tačiau šios tikimybės atmesti negalima. Kiekvienai užkrečiamajai ligai yra būdingas tam tikras inkubacinis periodas, t. y. laikotarpis nuo infekcinės ligos sukėlėjo patekimo į organizmą pradžios iki ligos simptomų atsiradimo. Dabartiniais duomenimis, COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) inkubacinio periodo trukmė gali būti iki 14 d. Todėl, siekiant laiku suteikti kvalifikuotą pagalbą ir taikyti tinkamas infekcijos kontrolės priemones, sąlytį su sergančiuoju COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) turėjusiems asmenims, taikomas izoliavimas ir sveikatos stebėjimas 14 dienų nuo paskutinės sąlyčio dienos, o sąlytį turėjusiems asmenims, grįžusiems iš užsienio – 14 dienų nuo atvykimo / grįžimo į Lietuvos Respubliką dienos.

Kokie simptomai susirgus?

COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) klinikiniai požymiai:

Karščiavimas

Kosulys

Pasunkėjęs kvėpavimas

Jei turėjote sąlytį su sergančiuoju COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) ar atvykote / grįžote iš užsienio valstybės ir izoliavimo laikotarpiu pasireiškė bent vienas iš šių požymių, nedelsdami **skambinkite į Karštąją koronaviruso liniją telefono numeriu 1808**, pateikite susirgimo aplinkybes (būtina nurodyti, kad 14 dienų laikotarpiu turėjote sąlytį su sergančiuoju COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) ar buvote užsienyje) ir vykdykite medikų rekomendacijas.

Kaip elgtis praėjus 14 d. laikotarpiui?

Jei per 14 d. nuo paskutinės sąlyčio / grįžimo iš užsienio valstybės dienos neatsiranda simptomų, Jūs nebelaikomas turinčiu susirgimo riziką ir galite grįžti į įprastą gyvenimo režimą.

IZOLIAVIMO NAMUOSE AR KITOJE GYVENAMOJOJE VIETOJE PRINCIPAI

- **Nepalikite izoliavimo vietos** be sveikatos priežiūros specialisto leidimo. Į izoliavimo vietą ar iš jos, jei reikalinga atlikti tyrimus ar kitais atvejais, kai gautas sveikatos priežiūros specialisto leidimas, **draudžiama vykti viešuoju transportu.**

- **Palaikykite reguliary ryšį su sveikatos priežiūros specialistu**, kuris šiuo metu rūpinasi Jumis.

- Visą izoliavimo laiką **nepriimkite svečių / lankytojų.**

- **Maistu ir kitomis būtinomis priemonėmis** pasirūpinkite nuotoliniu būdu – paprašykite draugų arba giminaičių ar kreipkitės į būtinų priemonių ar maisto produktų pristatymo paslaugas teikiančias įmones, nesant tokios galimybės, šias paslaugas turėtų suteikti savivaldybės administracija.

- Jeigu reikia **pratęsti vaistų receptą**, kreipkitės į savo šeimos gydytoją nuotoliniu būdu.

- Jei buvote suplanavęs vizitus pas gydytojus specialistus, odontologą, pakeiskite vizito datą į vėlesnę.

- **Kasdien matuokitės kūno temperatūrą ir stebėkite savo būklę dėl pasunkėjusio kvėpavimo***. Pablogėjus sveikatos būklei, kreipkitės į **Karštąją koronaviruso liniją telefono numeriu 1808.**

* Dažnai dusulys būna psichologinės kilmės. Svarbu įvertinti, ar esant ramybės būsenos išlieka padažnėjęs kvėpavimas (daugiau nei 20 k/min) ar oro trūkumo pojūtis.

IZOLIAVIMO NAMUOSE AR KITOJE GYVENAMOJOJE VIETOJE SĄLYGOS

Būtinios izoliavimo namuose ar kitose gyvenamosiose patalpose sąlygos:

- asmuo, įtariamą, kad serga, turi būti izoliuotas atskirame bute / name, gerai izoliuotame kitame individualaus buto / namo aukšte su atskiru sanitariniu mazgu arba gerai vėdinamame kambaryje (t. y. su atidaromais langais ir sandariai uždaromomis durimis). Kartu gali gyventi tie šeimos nariai, kurie atsiradus ūmios kvėpavimo takų infekcijos požymiams jau gyveno kartu, tačiau sveiki asmenys turi gyventi kitame gerai vėdinamame kambaryje;

- sąlytį su sergančiuoju COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) turėjęs asmuo ar sąlytį turėjęs asmuo, grįžęs iš užsienio valstybės, turi būti izoliuotas atskirame bute / name, gerai izoliuotame kitame individualaus buto / namo aukšte su atskiru sanitariniu mazgu. Jei nėra galimybės užtikrinti šių sąlygų, sąlytį turėjęs asmuo gali būti izoliuotas atskirame gerai vėdinamame kambaryje (t. y. su atidaromais langais ir sandariai uždaromomis durimis):

- sąlyčio neturėję asmenys gali gyventi kartu su sąlytį su sergančiuoju COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) turėjusiu asmeniu. Tokiu atveju sąlytį su sergančiuoju turėję ir

- sąlyčio neturėję asmenys turi gyventi atskiruose gerai vėdinamuose kambariuose, apriboti judėjimą namuose ir sumažinti dalijimąsi bendra erdve;
- suderinus su NVSC sąlytį turėję asmenys, grįžę iš užsienio valstybės, gali gyventi tame pačiame name / bute su nekeliavusiais šeimos nariais ar kitais asmenimis, jeigu jie sutinka gyventi kartu. Tokiu atveju, keliavę ir nekeliavę asmenys turi gyventi atskiruose gerai vėdinamuose kambariuose, apriboti judėjimą namuose ir sumažinti dalijimąsi bendra erdve.
  - **Išimtiniais atvejais** suderinus su NVSC, sąlytį su sergančiuoju COVID-19 liga (koronaviruso infekcija) turintys asmenys, gyvenę kartu su ligoniu iki COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) diagnozės nustatymo, gali gyventi tame pačiame bute / name su ligoniu, jeigu ligonis ar kartu gyvenę asmenys atsisako izoliuotis kitoje gyvenamojoje vietoje ir sutinka gyventi kartu. Tokiu atveju sąlytį turintys asmenys ir ligonis:
    - turi būti izoliuoti atskiruose gerai vėdinamuose kambariuose;
    - turi apriboti judėjimą namuose ir sumažinti dalijimąsi bendra erdve, įsitikinti, kad bendros erdvės (pvz., virtuvė, vonios kambarys) yra gerai vėdinamos (pvz., laikyti langus atidarytus);
    - rekomenduojama apriboti ligonį slaugančių asmenų skaičių. Geriausia, kad ligoniu rūpintųsi geros sveikatos ir neturintys lėtinių ligų asmenys;
    - ligoniui, jei yra galimybė, rekomenduojama naudotis atskiru sanitariniu mazgu;
    - ligonis turi valgyti savo kambaryje;
    - kartu su ligoniu gyvenantys šeimos nariai yra sąlytį turėję asmenys, kuriems privaloma izoliuotis 14 dienų po paskutinės sąlyčio dienos.

Būtina užtikrinti šiuos aplinkos ir asmens higienos reikalavimus:

1. Buitines atliekas meskite į šiukšliadėžę, į kurią įdėtas skysčiams nepralaidus maišas.
2. Drabužius skalbkite įprastinėmis skalbimo priemonėmis 60–90 °C temperatūroje.
3. Indus plaukite karštu vandeniu ir įprastiniais plovikliais arba naudokitės indaplove.
4. Dažnai plaukite rankas su muilu ir vandeniu. Nesant galimybės nusiplauti rankų, gali būti naudojamos alkoholinės rankų dezinfekavimo priemonės. Rankas būtina plauti prieš ir po maisto ruošos, prieš valgant, pasinaudojus tualetu ir kai rankos yra akivaizdžiai nešvarios.
5. Nusiplovę rankas su muilu ir vandeniu, jas nusausinkite vienkartiniais popieriniais rankšluosčiais.
6. Jeigu Jums įtariama COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), siekiant sulaikyti kvėpavimo takų išskyras, rekomenduojama apsirūpinti medicininėmis kaukėmis. Jas reikėtų dėvėti kiek įmanoma dažniau, ypač jei tenka bendrauti su kitais asmenimis (pasiimant maistą, atvykus sveikatos priežiūros specialistui ar pan.). Jei negalite toleruoti medicininės kaukės, turite laikytis kosėjimo-čiaudėjimo etiketo – užsidengti savo burną ir nosį servetėle, kai kosėjate ar čiaudite, ir išmesti panaudotą servetėlę į šiukšliadėžę. Jei servetėlės neturite, tai kosėdami ar čiaudėdami uždenkite burną alkūne, o ne delnu.
7. Jei esate sąlytį su sergančiuoju turėjęs asmuo ar grįžote iš užsienio valstybės, nėra būtinybės patalpose dėvėti medicininės kaukės, jei nejaučiate ligos simptomų. Medicininę kaukę užsidėkite tuo atveju, jei pasireiškė kvėpavimo takų infekcijos simptomai, pvz., kosulys, čiaudulys, ir jūs turite vykti greitosios medicinos pagalbos automobiliu į ligoninę.

8. Ne mažiau kaip 2–3 kartus per dieną vėdinkite patalpas (10 min. plačiai atverkite langus arba keletą minučių patalpose padarykite skersvėjį. Taip vėdinant patalpas jose neturi būti žmonių).

9. Naudokite atskirą patalynę, valgymo įrankius ir kt. Juos plaukite muilu ir vandeniui.

10. Kasdien valykite ir dezinfekuokite dažnai naudojamus paviršius kambaryje, pvz., naktinius stalelius, lovų rėmus ir kitus miegamojo baldus. Valykite įprastu muilu ar valikliais.

11. Valykite ir dezinfekuokite vonios kambario ir tualetu paviršius mažiausiai kartą per dieną.

12. Jeigu kartu gyvena kiti asmenys:

12.1. bendraujant dėvėkite medicininės kaukes, uždengiančias burną ir nosį, išlaikykite saugų (ne mažiau 2 metrų) atstumą ir kaip įmanoma labiau trumpinkite kontakto laiką;

12.2. būnant bendrose erdvėse tiek ligonis, tiek kartu gyvenantys asmenys turi dėvėti medicininės kaukes, uždengiančias burną ir nosį. Kaukės negalima liesti naudojimo metu. Jei kaukė sušlapo ar tapo suteršta sekretais, ji turi būti nedelsiant pakeista nauja. Kaukę nuimti, neliečiant priekinio paviršiaus. Išmesti kaukę reikia iškart po naudojimo ir atlikti rankų higieną;

12.3. naudokite atskirą patalynę, valgymo įrankius ir kt.;

12.4. valykite ir dezinfekuokite dažnai liečiamus vonios kambario ir tualetu paviršius kiekvieną kartą jais pasinaudojus.